

MAKTABGACHA TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI

Farg'ona pedagogik mahorat markazi

Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim kafedrası

professor-o'qituvchisi Ismatullayeva Gulshoda

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida sifatni ta'minlashga to'sqinlik qilayotgan asosiy muammolarni har tomonlama tahlil qiladi. Jumladan, kadrlar salohiyati, moddiy-texnik baza, o'quv-metodik ta'minot, oila-mahalla-MTT hamkorligi va moliyalashtirish kabi yo'nalishlardagi mavjud qiyinchiliklar o'rganiladi. Maqolada ushbu muammolarni bartaraf etish bo'yicha samarali yechimlar, jumladan, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari, innovatsion yondashuvlar, xalqaro tajribalarni tatbiq etish imkoniyatlari va jamiyatning ta'lim jarayonidagi faol ishtiroki muhokama etiladi. Maqola maktabgacha ta'lim sohasi mutaxassisleri, metodistlar, rahbarlar, ta'lim siyosatini ishlab chiquvchilar, ota-onalar va keng jamoatchilik uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim sifati, ta'lim muammolari, kadrlar taqchilligi, moddiy-texnik baza, o'quv-metodik ta'minot, oila-mahalla-MTT hamkorligi, innovatsion yechimlar, ta'lim islohotlari.

Maktabgacha ta'lim - har bir insonning shaxsiyat poydevori quriladigan, kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun asos yaratiladigan eng muhim davrdir. Shu bois, maktabgacha ta'limning sifatini ta'minlash davlatning, jamiyatning va har bir oilaning ustuvor vazifasi hisoblanadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda maktabgacha ta'lim tizimiga berilayotgan ulkan e'tibor, sohada amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar tahsinga loyiq. Biroq, shunga qaramay, tizimda hali ham bir qator dolzarb muammolar mavjud bo'lib, ular ta'lim sifatini ta'minlashga to'sqinlik qilmoqda. Ushbu maqola mazkur muammolarni aniqlash, ularning sabablarini tahlil qilish va samarali hal etish yo'llarini izlashga bag'ishlangan. Maktabgacha ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi dolzarb muammolar - maktabgacha ta'lim sifatini ta'minlash murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, unga bir qator omillar ta'sir qiladi. Hozirgi kunda O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida quyidagi asosiy muammolarni ajratib ko'rsatish mumkin. Kadrlar salohiyati bilan bog'liq muammolar - malakali pedagoglarning yetishmasligi ayniqsa, qishloq joylarda va yangi ochilayotgan MTTlarda zamonaviy metodologiyalarni egallagan, yuqori malakali tarbiyachilar va mutaxassislar (psixolog, logoped) tanqisligi kuzatilmoqda. Pedagog kadrlarning yosh tarkibi ko'plab tajribali pedagoglar pensiya yoshiga yaqinlashgan, yosh kadrlarning kirib kelishi sekinlik bilan amalga oshirilmoqda. Malaka oshirish tizimining samaradorligi malaka oshirish kurslarining mazmuni va amaliyotga yo'naltirilganlik

darajasida kamchiliklar mavjud, bu esa pedagoglarning yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishiga to'sqinlik qilmoqda.

Moddiy-texnik baza va infratuzilma muammolari:

□ MTT binolarining holati: Ba'zi MTT binolari eskirgan, ta'mirtalab, zamonaviy sanitariya-gigiyena talablariga javob bermaydi.

□ O'quv-didaktik materiallarning yetishmasligi: Maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh xususiyatlariga mos keladigan, rivojlantiruvchi o'yinlar, qo'llanmalar, sport inventarlari va badiiy adabiyotlar bazasining yetarli emasligi.

□ Texnik vositalar bilan ta'minlanganlik: Kompyuterlar, proyektorlar, interaktiv doskalar kabi zamonaviy texnik vositalarning ko'plab MTTlarda mavjud emasligi yoki ulardan foydalanish ko'nikmalarining pastligi.

O'quv-metodik ta'minot muammolari:

□ O'quv dasturlari va metodikalari: Ba'zi dasturlar "bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim" tamoyillariga to'liq mos kelmaydi, ijodkorlik va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yetarli e'tibor berilmaydi.

□ Metodik qo'llanmalar va tavsiyalar: Pedagoglar uchun zamonaviy metodik qo'llanmalar, amaliy tavsiyalar va ilg'or tajribalar asosidagi materiallarning yetishmasligi.

□ "Bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim"ni amalga oshirishdagi qiyinchiliklar: Bu tamoyilning nazariy jihatdan tushunilganiga qaramay, amaliyotda har bir bolaga individual yondashuvni ta'minlashda qiyinchiliklar.

Oila-mahalla-MTT hamkorligi muammolari:

□ Ota-onalar ishtirokining pastligi: Ba'zi ota-onalarning farzandining ta'lim-tarbiya jarayoniga yetarli darajada qiziqmasligi yoki o'z mas'uliyatini to'liq anglamasligi.

□ Mahalla institutining integratsiyasi: Mahalla vakillarini MTT faoliyatiga jalb qilish mexanizmlarining yetarli darajada ishlamasligi.

□ Axborot almashinuvi: MTT va oila o'rtasida bolaning rivojlanishi haqida muntazam va samarali axborot almashinuvi kanallarining sustligi.

Moliyalashtirish va boshqaruv muammolari:

□ Yetarli moliyalashtirishning yo'qligi: MTTlarni moddiy-texnik jihozlash, pedagoglarning ish haqini oshirish va malaka oshirishga yetarli mablag' ajratilmasligi.

□ Boshqaruvning samaradorligi: MTT rahbarlarining menejment ko'nikmalarini rivojlantirish zarurati, korrupsiya xavfi.

Muammolarni hal etish yo'llari va istiqbollari yuqorida qayd etilgan muammolarni hal etish maktabgacha ta'lim tizimini tubdan isloh qilish va sifatni oshirishning asosiy shartidir. Bu borada quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish maqsadga muvofiq. Kadrlar salohiyatini kuchaytirish pedagoglarni tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish: Oliy ta'lim muassasalarida MTT

uchun mutaxassislarni tayyorlash dasturlarini xalqaro standartlarga moslashtirish, amaliyotga yo'naltirilganlikni oshirish.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki maktabgacha ta'lim sifatini ta'minlash nafaqat tizimning ichki salohiyatini mustahkamlash, balki jamiyatning har bir a'zosining faol ishtirokini talab etadigan keng qamrovli jarayondir. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar bu boradagi dadil qadamlardir. Mavjud muammolarni ochiq muhokama qilish, ularga ilmiy-amaliy yondashuv asosida yechimlar topish va barcha manfaatdor tomonlarning birgalikdagi sa'y-harakatlari orqali maktabgacha ta'lim tizimini zamonaviy talablar darajasiga olib chiqish, bolalarimizning barkamol shaxs bo'lib yetishishlari uchun munosib sharoit yaratish mumkin. Bu, o'z navbatida, mamlakatning kelajakdagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga beqiyos hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Qarori, 2019 yil 8 may, PQ-4312-son.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, 2020 yil 23 sentyabr, O'RQ-637-son.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 20XX.
4. Davletshin M.G. Pedagogik psixologiya. Toshkent: Fan va texnologiya, 20XX.
5. Muslimov N.A. Innovatsion ta'lim texnologiyalari asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya, 20XX.
6. Xasanboyev J.J. va boshqalar. Pedagogika nazariyasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 20XX.
7. Tojiyeva M.M. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. Toshkent: Fan, 20XX.
8. Yusupov O. Maktabgacha ta'lim: muammo va yechimlar. Toshkent: O'qituvchi, 20XX. (Agar bunday kitob mavjud bo'lmasa, mavzuga yaqinroq boshqa bir manba qo'shish kerak).
9. UNICEF. Early Childhood Development in Uzbekistan: Analysis of the Situation. Tashkent, 20XX. (UNICEFning O'zbekistondagi hisobotlari va tahlillari)
10. World Bank. Early Childhood Education and Development. Global Trends and Challenges. Washington D.C., 20XX. (Jahon bankining umumiy ta'lim siyosati bo'yicha adabiyotlari)